
STRESZCZENIE

Maja Dokudowicz

Anatomia Fragmentu. Fragment jako strategia twórcza

Na dzieło doktorskie *Anatomia Fragmentu. Fragment jako strategia twórcza* składa się seria prac *Wszystko co stałe rozplywa się w powietrzu*, którą tworzą trzy cykle grafik i obiektów graficznych: *Infinite Fragments*, *Fragmented Self* oraz *Proof of Absence*. Dwa pierwsze zestawy zostały stworzone w technice serigrafii, w ostatnim do druku użyłam matryc fotonopolimerowych. We wszystkich zastosowałam własnoręcznie przygotowane przeze mnie włókno roślinne kozo oraz gampi.

Tytuły zarówno poszczególnych cykli jak i całego dzieła doktorskiego wskazują jednoznacznie, że fragment stanowi centralny temat moich twórczych i badawczych poszukiwań. Analizuję go, aby określić generowane przez niego pole twórcze. W mojej pracy eksploruję role, możliwości i znaczenie fragmentu w sztuce, a w szczególności w grafice artystycznej. Świadoma ogromu aspektów i zagadnień związanych z tym pojęciem, dokonałam subiektywnego wyboru faktów, zagadnień filozoficznych oraz odniesień artystycznych. Celem mojej pracy było zawężenie jej do kilku kluczowych aspektów, które znajdują odzwierciedlenie w moich pracach graficznych.

Traktuję fragment jako narzędzie do postrzegania i opisywania współczesnego świata, a w szczególności człowieka. Fragment, może mieć praktycznie nieskończoną liczbę definicji, a jego niekompletność sprawia, że jest otwarty na różnorodne interpretacje i znaczenia. Zawsze zawiera w sobie przeciwieństwa, będąc jednocześnie pragnieniem poznania nieznanego i sposobem na zrozumienie nieobecnego.

Pracę pisemną podzieliłam na cztery części – rozdziały zatytułowane: *Brutalna delikatność*, *Kolekcjonerzy fragmentów*, *O potrzebie fragmentu w grafice artystycznej*, *Nieskończone fragmenty*.

W pierwszym rozdziale omawiam zagadnienia związane z delikatnością i siłą zawartą we fragmencie. Rozpoczynając od poszukiwań etymologicznych, od łacińskiego *fragmentum* przez starogreckie źródłosłowa *rhégnūmi*, *spáō*, *klasma* oraz *thraúō* ukazuje, że fragment jest zawsze śladem przemocy, mimo swojej pozornej kruchości. Tę dychotomię analizuję i omawiam szerzej w kolejnych podrozdziałach jako *sehnsucht*, czyli bolesną tęsknotę, na przykładzie historii torso Ramzesa II oraz rekonstrukcji rzeźby Grupa Laokoona, ale także jako siłę podczas Rewolucji Francuskiej i w grafikach Piranesiego. Wykazałam, że fragmenty są nośnikami skrajnie różnorodnych przekazów: mogą być delikatne i melancholijne, ale mogą również wyrażać moc zmiany, a nawet być jej prowokatorem.

W drugim rozdziale zmieniam obszar rozważań. Analizuję, jak twórcze posługiwanie się fragmentem umożliwia artystyczną wypowiedź w sztukach wizualnych. Przywołuję dzieła trojga artystów: Kurta Schwittersa (ur. 1887), Jana Berdyszaka (ur. 1934) oraz Corneli Parker (ur. 1956). Wymienieni twórcy reprezentujący różne pokolenia i posługujący się różnymi mediami, oparli swoje poszukiwania właśnie na fragmencie i jego znaczeniach. Zrujnowana resztką staje się dla nich tym elementem, który najpełniej oddaje niemożliwość jakichkolwiek całości. Zwracając na nią uwagę, wynoszą ją na piedestał, nadając jej wywyższony i wzniosły charakter, pozwalając, by to ona, jako niezależna cząstka, prowokowała widza do współtworzenia sensów.

W trzecim rozdziale rozpatruję zbieżności między dualnym charakterem zarówno fragmentu jak i grafiki artystycznej. Wykazuję, że współistnienie procesu, poszukiwania, delikatności i brutalności, wielości i jedności, skończoności i nieskończoności stanowi istotę obu opisywanych zagadnień. Ta obserwacja wpłynęła na moje podejście do grafiki, którą postrzegam jako tworzenie obecności poprzez nieobecność.

Rozdział czwarty stanowi komentarz do przedstawionych do oceny w przewodzie doktorskim cykli grafik *Infinite Fragments*, *Fragmented Self* oraz *Proof of Absence*. Wyrażam w nich za pomocą grafiki, fotografii oraz instalacji kluczowe dla mnie cechy fragmentu, który jest symbolem doświadczenia nowoczesności i poczucia życia w świecie, który nieustannie ewoluuje. Istotnym elementem było wybranie z procesu graficznego jednego elementu - papieru. Poprzez pracę z nim dostrzegam istotność fragmentów, które współtworzą moje grafiki. Tekst obejmuje również przedstawienie procesu badawczego realizowanego w ramach projektu doktorskiego: metod pracy z azjatyckimi włóknami roślinnymi, charakterystykę podjętych prób oraz ich wyniki, a także objaśnienie znaczenia użycia tego materiału w zrealizowanych i zaprezentowanych pracach.

Maya Dokądawicz